

Na jaren van ondermaats presteren zat het in de eerste helft van 2023 eindelijk een keer mee voor banken. Hogere rentemarges en lagere voorzieningen duwden de winsten van de vier Nederlandse banken fors omhoog. **Direct werd er om het hardst geroepen om die 'overwinsten' af te romen.** Maar: is het fair om de bankensector nu te plukken?

Welke overwinsten?

RENDEMENT VAN NEDERLANDSE BANKEN
IS AL JAREN ONDERMAATS

Ze zullen het niet snel hardop uitspreken, maar in de laatste jaren zullen de bestuurders van de vier grootste Nederlandse banken niet altijd evenveel zin hebben gehad in de kwartaalcijferpresentaties. Er was veelal meer slecht dan goed nieuws te melden: witwasproblemen, boetes voor schandalen, afschrijvingen op ongelukkige overnames, en stijgende kosten. Koppijndossiers te over, maar het grootste probleem was de extreem lage rente, waardoor de winstmarge op ingeleend (deposito) en uitgeleend geld (hypotheek) – de kernactiviteit van een bank – sterk onder druk kwam te staan.

Deze cijferperiode ging dat anders. Door de snel opgelopen rente konden ING, ABN Amro, Rabobank en de Volksbank imposante resultaten overleggen. Bij alle vier de banken verdubbelde de winst nagenoeg, waarbij ook meehielp dat er (fors) lagere voorzieningen nodig waren voor slechte leningen.

Al snel verschenen er

KOPPIJN-
DOSSIERS
TE OVER,
MAAR HET
GROOTSTE
PROBLEEM
WAS DE
EXTREEM LAGE
RENTE

verschillende opinieartikelen en columns met daarin het pleidooi om deze 'overwinsten' stevig te belasten. En wel het liefst vóórdat alles zou worden uitgekeerd aan aandeelhouders.

Is het verstandig een dergelijke belasting in te voeren? Een antwoord in drie delen.

1 OVER WELKE OVERWINSTEN HEBBEN WE HET PRECIES?

De winstcijfers van de banken ogen indrukwekkend, maar het is ook wel wrang dat de verklaring voor dit succes voornamelijk in Frankfurt te vinden is (hogere rente ECB) en niet het gevolg is van briljante strategieën vanuit de *boardrooms* van de vier banken.

Dat was overigens niet anders toen rentes tot onder het nulpunt daalden en banken hun winsten juist zagen wegsmelten. Door de enorme balansen – honderden miljarden aan uitstaande leningen die gefinancierd zijn met deposito's en een beetje eigen vermogen – zijn het factoren als de rente, economi-

sche groei en werkgelegenheid die bepalen hoeveel de bank verdient. Dat is nu eenmaal het lot van iedere grootbank.

Maar bij het benoemen van al die miljardenwinsten wordt weleens vergeten hoeveel kapitaal van aandeelhouders hiervoor nodig was. Zo bedraagt het eigen vermogen van ING, Rabobank en ABN Amro volgens de boeken respectievelijk 51 miljard euro, 48 miljard euro en 24 miljard euro.

Afgezet tegen al dat kapitaal ogen de winsten van banken opeens een stuk minder florissant. Wil een bank waarde creëren – lees: daadwerkelijk overwinsten realiseren – dan zou het rendement op eigen vermogen (REV, de winst gedeeld door het ingelegde kapitaal) een minimale horde moeten ontstijgen. Onderzoek van de ECB, de instantie die belast is met het toezicht op banken, laat zien dat we daarbij moeten denken aan een REV die hoger ligt dan een 'horde' van ongeveer 8 tot 12 procent. Het